

EEN BECOMMENTARIEERD OVERZICHT VAN DE CENTRALE BELEIDSDOCUMENTEN INZAKE DE POLITIEREORGANISATIE

P. Ponsaers*

Fase 1. Periode van coördinatie en samenwerking

DEMILITARISERING VAN DE RIJKSWACHT

Ten gevolge van scherpe kritiek tijdens de naweeën van het 'rampjaar' '85, de resultaten van het verslag van de zogenaamde Bendecommissie I¹ en het regeringsplan dat hierop aansloot onder de benaming 'Pinksterplan'², wordt de rijkswacht gedemilitariseerd op 1 januari 1992.³ Vanaf nu stelt het korps zich op als een volwaardig *politiekorps*.

De voorstellen tot politiereorganisatie, die in het verslag van de Bendecommissie I waren opgenomen, worden niet als zodanig overgenomen in het Pinksterplan. Gevolg hiervan is dat de rijkswacht zich in de navolgende jaren op eigen initiatief grondig zal gaan herbronnen en intern reorganiseren. Resultaat is dat het korps zich meer en meer richt op de eerste lijn en de zogenaamde 'basispolitiezorg' uitbouwt.⁴ Daarnaast blijft de rijkswacht oog hebben voor het gespecialiseerde (vooral gerechtelijke) werk en bouwt ook dit verder uit.

INTERGEMEENTELIJKE SAMENWERKING

De herwaardering van de gemeentepolitie wordt vanaf 1992 een beleidsoptie van Binnenlandse Zaken. Zo werden door de Minister van Binnenlandse Zaken met verschillende steden en gemeenten contracten afgesloten waarin de lokale overheden zich engageerden tot het nemen van initiatieven in het kader van de preventie van

---

* Docent Universiteit Gent.

1. Kamer van Volksvertegenwoordigers, Parlementair onderzoek naar de wijze waarop de bestrijding van het banditisme en terrorisme georganiseerd wordt, gewone zitting 1989-1990, Verslag van 30 april 1990, Doc. 59-1988.

2. Pinksterplannen I en II 5 juni 1990 en 19 juni 1992.

3. Wet 1 juli 1991.

4. R. VAN DE SOMPEL, 'De basispolitiezorg en haar plaats binnen de rijkswacht' in *Politeia*, 1995, nr. 9.

de criminaliteit. Het is duidelijk dat deze federale politiek t.a.v. de steden en gemeenten een forse impuls heeft gegeven aan de kwantitatieve en kwalitatieve groei van de gemeentepolitie.⁵ In dit verband dient ondermeer melding gemaakt van het K.B. op de minimale veiligheidsnorm⁶ en een K.B. dat in het verlengde hiervan dient gelezen te worden inzake de notie 'volwaardige gemeentelijke politiezorg'.⁷

Hierbij dient opgemerkt dat in '94 een evaluatie van de Intergemeentelijke samenwerkingsverbanden werd doorgevoerd. Het blijkt dat 83% van de gemeentelijke politie-effectieven betrokken zijn bij een dergelijk samenwerkingsverband en dat globaal genomen dus kan gesteld worden dat gemeentelijke politie in grote mate uitgegroeid is tot een volwaardige politiedienst. Dat neemt evenwel niet weg dat er nog 249 korpsen bleven bestaan van het landelijke type, die alles samen slechts een totaal van 5,46% van het totaal aan effectieven totaliseerden. Het bleken precies deze gemeenten te zijn die problemen stelden om te komen tot verdergaande vormen van intergemeentelijke samenwerking. Zelfs met veel goede wil en verbeeldingskracht bleek het niet mogelijk in sommige landelijke streken – met een lage politie- en bevolkingsdichtheid – te komen tot werkbare samenwerkingsvormen. Verder bleek dat die gemeenten die aandacht hadden voor het ontwikkelen van een veiligheidsbeleid deze inspanningen verder doorzetten en dus beter scoorden, doch terzelfdertijd bleek ook dat diegenen die hiervoor weinig of geen oog hadden eerder slechter scoorden. Het risico op een divergerende evolutie bleek dus reëel aanwezig te zijn.⁸ Kortom: de pogingen om tot een verdergaande intergemeentelijke samenwerking te komen werden gedwarsboemd, opnieuw uit naam van de gemeentelijke autonomie.⁹

Uiteindelijk zal de druk opgevoerd worden tot coördinatie van het lokale veiligheidsbeleid door de Wet op het Politieambt¹⁰, waarin zowel het lokale als het provinciale vijfhoeksoverleg worden opgenomen.¹¹

---

5. P. PONSMAERS, M. TREPANT, 'Beleids ondersteuning in een veranderend politielandschap', *Panopticon*, 1996, nr. 2, 130-151; C. DE TROCH, 'De gemeentepolitie en haar plaats voor de basispolitiezorg', *Politeia*, 1995, nr. 9.

6. K.B. 9 mei 1994.

7. K.B. 10 juni 1994.

8. V. PASMANS, S. STUYTS, L. VAN OTRIVE (ed.), *Coördinatie tussen politiediensten*, Politeia vzw, Brussel, 1997; E. DERRIKS, G. RENAULT, *La collaboration entre les trois services de police réguliers*, Politeia asbl, Bruxelles, 1996.

9. CH. ELIAERTS, 'Naar een (gewapende?) vrede; de hervorming van het Belgische politiewezen voor en na de zaak Dutroux', *Just. Verk.*, Themanummer Politie en justitie in België, WODC, Gouda Quint, 1997, nr. 8, 120-135.

10. Wet van 5 augustus 1992: zie G. BOURDOUX, E. DE RAEDT, A. DUCHATELET, J. SEURYNCK, *De wet op het politieambt*, Politeia vzw, Brussel, 1993; W. BRUGGEMAN, 'De wet op het politieambt: een compromis, een mijlpaal of een doorbraak', *Gem.*, 1993.

11. K. BOON, J. CAPPELLE, O. ANCIAUX, e.a., *Het vijfhoeksoverleg: van plan tot realiteit. Een terugblik op de periode 1990-1995*, Algemene Politie steundienst, Afdeling Politie beleids ondersteuning, Handboek Politiediensten, Dossier september 1995.

OPRICHTING VAN DE ALGEMENE POLITIESTEUNDIENST

Bij K.B.¹² wordt in '94 de Algemene Politiesteundienst ingericht. Reeds in het Pinksterplan van '90 was één van de conclusies dat de misdaadbestrijding en de openbare veiligheid onmogelijk op een efficiënte wijze konden verzekerd worden zolang er geen globaal en samenhangend politiebeleid zou zijn en zolang de verschillende politiediensten bleven werken in een geest van onderlinge concurrentie, soms met tal van taakoverlappingen en met dubbel gebruik van personeel en materiaal.

Het K.B. is er in eerste instantie op gericht een aantal diensten, die ondergebracht waren bij het Commissariaat-Generaal van de gerechtelijke politie, de rijkswacht en de Algemene Rijkspolitie van Binnenlandse Zaken, over te hevelen binnen een gemeenschappelijke coördinatiestructuur voor de drie algemene politiediensten. Essentieel ging het dus om een verbetering van de samenwerking en coördinatie tussen de drie algemene politiediensten, niet om een fusie. Opvallend is wel dat voor het eerst de gemeentepolitie mee betrokken wordt in het beheer van gemeenschappelijke steundiensten.

Fase 2. De aanloop naar de reorganisatie

HET K.B. OP HET VIJFHOEKSOVERLEG

Volgens artikel 10, § 3 van de Wet op het politieambt is het de Koning die de *algemene regels* bepaalt van het vijfhoeksoverleg. In het oorspronkelijk wetsontwerp was voorzien dat de Koning de *regels* bepaalt van het vijfhoeksoverleg.¹³ De parlementsleden hebben een amendement ingediend om deze bepaling af te schaffen.¹⁴ Ze wensten dat de deelnemers aan het vijfhoeksoverleg zelf de regels zouden vastleggen. De Minister van Binnenlandse Zaken liet hierbij opmerken dat het wenselijk was, om praktische redenen, dat er toch enige eenvormigheid zou zijn in de werking van het lokale vijfhoeksoverleg.¹⁵ Een parlementslid vestigde de aandacht op de lokale specificiteiten. Uiteindelijk kwam een tussenoplossing uit de bus via een nieuw amendement. De Koning zou de *algemene regels* van het vijfhoeksoverleg regelen.¹⁶ Dit liet aan de overlegdeelnemers toe de regelgeving aan te passen aan de lokale specificiteiten. Het is deze oplossing die door de wetgever werd aangenomen. Op 10 april 1995 wordt het Koninklijk Besluit houdende de algemene regels van het vijfhoeksoverleg¹⁷ door de Koning ondertekend.

12. K.B. 11 juli 1994.

13. *Parl. St.*, Kamer, 1990-91, nr. 1637/1.

14. Amendement, *Parl. St.*, Kamer, 1990-91, nr. 1637/5.

15. Rapport van de Commissie van Binnenlandse Zaken, *Parl. St.*, Kamer, 1990-91, nr. 1637/12, p. 82.

16. Amendement, *Parl. St.*, Kamer, 1990-91, nr. 1637/7.

17. K.B. 10 april 1995 houdende de algemene regels van het vijfhoeksoverleg, *B.S.*, 20 juni 1995, 17620.

Het K.B. heeft verder de opdrachten vastgelegd van het lokaal vijfhoeksoverleg. Het vijfhoeksoverleg 'bepaalt' geen beleid – hetgeen zou betekenen dat het overleg over een autonome bevoegdheid zou beschikken –, maar 'bevordert' een *geïntegreerd* beleid. Het komt de bestuurlijke overheid, de burgemeester toe een bestuurlijk beleid te bepalen en de gerechtelijke overheid om een repressief beleid te bepalen. In vijfhoeksoverleg pogen de deelnemers de diverse benaderingen van het veiligheidsbeleid *op elkaar af te stemmen*. Op die manier kan men tot een *geïntegreerd veiligheidsbeleid* komen.

*DE OMZENDBRIEF OP HET VIJFHOEKSOVERLEG*¹⁸

Zodra het Koninklijk Besluit genomen was, werd een omzendbrief aangaande het vijfhoeksoverleg verspreid. De omzendbrief ging uit van de Ministers van Binnenlandse Zaken en van Justitie. Hij geeft commentaar bij de voornaamste bepalingen inzake het vijfhoeksoverleg.

De omzendbrief geeft de vier krachtlijnen van het vijfhoeksoverleg aan:

1. het vijfhoeksoverleg is een orgaan dat moet bijdragen tot de totstandkoming van een beleid;
2. het vijfhoeksoverleg is een systematisch overlegorgaan;
3. het vijfhoeksoverleg houdt rekening met de gelijkwaardigheid van de verschillende overlegpartners;
4. in het vijfhoeksoverleg worden de beslissingen bij consensus genomen.

HET OVERLEG VAN BESTUURLIJKE EN GERECHTELIJKE POLITIE

Begin 1997 hebben twee wetteksten twee nieuwe overlegstructuren gecreëerd: het overleg van bestuurlijke politie¹⁹ en het overleg inzake gerechtelijke politie.²⁰

De Wet van 3 april 1997, alsook de desbetreffende omzendbrief van 29 mei 1997 stellen een regelmatig overleg in tussen de burgemeester, enerzijds, en de korpschef van de gemeentepolitie en de commandant van de rijkswachtbrigade of -district, anderzijds. Dit overleg heeft als hoofdzakelijke doelstelling een vlotte informatiewisseling te verzekeren betreffende de problemen inzake de openbare orde.

De richtlijn van de Minister van Justitie van 21 februari 1997 voorziet de instelling van een overlegplatform op het niveau van elk gerechtelijk arrondissement. Dit overlegplatform is samengesteld uit een verantwoordelijke van elk van de drie politiekorpsen, en staat onder de leiding van de procureur des Konings of de ver-

---

18. Ministeriële Omzendbrief van 22 mei 1995, *B.S.*, 20 juni 1995, 17646.

19. Wet 3 april 1997 tot wijziging van de nieuwe gemeentewet, Wet 2 december 1957 op de rijkswacht en Wet 27 december 1973 betreffende het statuut van het personeel van het operationeel korps van de rijkswacht, *B.S.*, 6 juni 1997.

20. Richtlijn 21 februari 1997 houdende de samenwerking en de coördinatie inzake opdrachten van gerechtelijke politie tussen de politiediensten, niet gepubliceerd.

trouwensmagistraat. Zij staat in voor de informatieuitwisseling op reactief en proactief vlak.

Deze twee nieuwe overlegstructuren hebben plaats op het niveau van respectievelijk de gemeente en het gerechtelijk arrondissement. Zij komen dus niet altijd overeen met de afbakening van het vijfhoeksoverleg. Deze twee overleggen hebben hoofdzakelijk, zoniet exclusief, tot doel een beter informatieverkeer te verzekeren tussen hun partners. Deze twee overlegorganen bepalen *niet* het beleid inzake bestuurlijke of gerechtelijke politie, zij vormen eerder de plaats om het beleid, dat elders werd bepaald, uit te voeren, of om deze uitvoering te evalueren.

Het recherche-overlegplatform zal, krachtens artikel 143ter van het Gerechtelijk Wetboek, de richtlijnen moeten respecteren van het strafrechtelijk beleid van de Minister van Justitie die gedecreteerd worden, na advies te hebben ingewonnen van het College van Procureurs-generaal.²¹

DE VORMING VAN DE INTERPOLITIEZONES

De IPZ-vorming heeft zowel in 1995 als in 1996 zijn stempel gedrukt op het vijfhoeksoverleg. De discussies in de lokale vijfhoeksoverlegorganen werden in hoge mate beheerst door dit thema. Het vijfhoeksoverleg is ook organisatorisch beïnvloed door de IPZ-vorming. Dit komt omdat er per IPZ een vijfhoeksoverleg is voorzien en omgekeerd.

Met de *Interpolitiezone* wordt een gebiedsomschrijving bedoeld waarbinnen de politiediensten in samenspraak de politiezorg verzekeren. Het gaat hier om de *drie algemene politiediensten*²² die binnen de gebiedsomschrijving *de gehele politiezorg*²³ verzekeren. In de regelgeving is er sprake van de *basiscomponent* en de *aanvullende component* van deze politiezorg. Met de *basiscomponent* wordt het gewone politiewerk bedoeld op grond van een volwaardige 24-urenpermanentie, contactpunten en een modern georiënteerde gemeenschapspolitie. De *aanvullende component* behelst de politiezorg die de inzet vereist van bijzondere of gespecialiseerde eenheden.

---

21. Cf. art. 3, Wet 4 maart 1997 ter aanstelling van het College van Procureurs-generaal en de oprichting van het ambt van nationaal magistraat, *B.S.*, 30 mei 1997.

22. Dat het hier gaat om de drie algemene politiediensten, was aanvankelijk niet zo evident. De eerste IPZ-omzendbrief (M.O., 6 april 1995) heeft het immers slechts over een samenwerking tussen gemeentepolitie en rijkswacht. In de Omzenbreif van 5 december 1995 is er voor het eerst sprake over 'de algemene politiediensten', die 'samen de politiezorg verzekeren' en verder dat 'de coördinatie tussen de drie algemene politiediensten' ... 'een essentieel onderdeel is van het veiligheidscharter'.

23. Ook inzake de te verstrekken politiezorg is een evolutie merkbaar in de omzendbrief. Waar de omzendbrief de IPZ-vorming uitsluitend kadert in het verstrekken van de basispolitiezorg, heeft de omzendbrief van 5 december 1995 het voor het eerst uitdrukkelijk over de gehele politiezorg. In latere omzendbrieven komt de opdeling in basis- en aanvullende politiezorg nog nauwelijks voor. Vooral de projectwerking, waar vanaf IPZ3 de nadruk wordt op gelegd, veronderstelt een samenvloeien van beide soorten politiezorg, met harmonische inbreng van partners die instaan voor zowel basis- als aanvullende componenten of één van beiden.

Aanleiding tot deze vernieuwde samenwerkingsvorm zijn de spanningen die ontstaan waren tussen de gemeentepolitie en de rijkswacht.²⁴ 'Een voornamere reden daartoe', aldus de Minister van Binnenlandse Zaken, 'is de feitelijke implementatie door de rijkswacht en de gemeentepolitie van het community policing concept in hun taakbenadering en -uitvoering'.²⁵ Overigens bleek de IPZ een ideale samenwerkingsvorm, aangezien hierdoor geen hypotheek werd gelegd op latere ontwikkelingen.

Een omzendbrief van 6 april 1995 van de Minister van Binnenlandse Zaken²⁶ regelt voor het eerst deze vernieuwde samenwerking. Het gaat om een samenwerking tussen de gemeentepolitie en de rijkswacht. Voorafgaand had de Minister van Binnenlandse Zaken zijn ideeën voorgelegd aan een aantal politieverantwoordelijken. Dit gebeurde door middel van een discussienota 'Naar een vernieuwde samenwerking van de politiediensten'. De omzendbrief voorziet dat een veiligheidscharter zal worden opgesteld, waarin de doelstellingen en afspraken voor de drie politiediensten in overleg worden bepaald. Verder wordt in een procedure voorzien om de provincies in IPZ's in te delen.

Op 28 juni 1995 kwam het regeerakkoord van de nieuwe federale regering tot stand. Met betrekking tot de IPZ-vorming worden volgende, soms nieuwe, accenten gelegd²⁷: (1) De regering zal het grondgebied per provincie indelen in Interpolitiezones (Hieruit volgt dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, niet zal worden ingedeeld in Interpolitiezones). (2) Per Interpolitiezone zullen afspraken worden gemaakt binnen het lokaal vijfhoeksoverleg. De afspraken zullen worden goedgekeurd door de gemeenteraad. (3) De afspraken zullen gaan over de organisatie van de basispolitiezorg door de drie politiediensten. (4) De bevoegdheden van de burgemeester met betrekking tot de uitvoering van deze afspraken zullen wettelijk geëxpliciteerd en uitgebreid worden. (5) De regering zal waken over ... een betere verdeling van de taken, ... ondermeer om (de gemeentepolitie) in staat te stellen haar preventieve taak en meer bepaald van buurtpolitie, te kunnen vervullen.

Een nieuwe omzendbrief herneemt de gehele procedure en heft expliciet de circulaire van 6 april 1995 op. Aangenomen wordt dat deze omzendbrief de eerste wordt van een reeks. Vandaar zijn naam *IPZ1*.²⁸ De nieuwe omzendbrief houdt meteen rekening met de in het federaal regeerakkoord vastgelegde principes; hij past ook de vooropgestelde timing aan, aan de inmiddels geboekte voortgang van de IPZ-vorming. Verder verfijnt de omzendbrief enkele concepten uit de omzendbrief

---

24. 'Algemene context' in M.O. van 6 april 1995.

25. 'De Minister van Binnenlandse Zaken', Academische zitting Politeia, Brussel 7 november 1995, *Politeia*, 1995, nr. 9, 22.

26. *B.S.*, 3 mei 1995.

27. Krachtlijnen van het federaal regeringsprogramma, *Parl. St.*, Kamer van Volksvertegenwoordigers, Zitting 28 juni 1995, 23/1.

28. *IPZ1*, 5 december 1995.

van 6 april 1995. Hij verschaft verder duidelijkheid omtrent de subsidieregeling²⁹ vanwege de federale overheid.

De gemeenteraad dient het instappen van hun gemeente in de door de Minister van Binnenlandse Zaken vastgelegde interpolitiezone formeel goed te keuren. Om de eenvormigheid in de beslissingen na te streven en het opstellen van een beslissing te vergemakkelijken, bevat de omzendbrief *IPZ2*³⁰ een model van gemeenteraadsbeslissing. Het kan door de gemeenten als leidraad worden gebruikt. Het model voorziet dat een eensluidend verklaard afschrift van de beraadslaging in de gemeenteraad wordt toegezonden aan de Minister van Binnenlandse Zaken via de Gouverneur.

De omzendbrief *IPZ3* van 7 mei 1996 bevat een handleiding die kan gebruikt worden bij het opstellen van een veiligheidscharter. Deze handleiding omvat enerzijds een structuur van veiligheidscharter en anderzijds een commentaar bij deze structuur. Ook enkele methodologische initiatieven zijn in deze handleiding behandeld. Zo wordt aangegeven dat dient voorzien te worden in een '*Overzicht inzake veiligheid*'³¹, dienen krachtlijnen van het lokaal veiligheidsbeleid vastgelegd te worden, dienen deze projectmatig uitgewerkt te worden, dient een taakverdeling opgemaakt te worden van de werkorganisatie tussen politiediensten en moet voorzien worden in een *jaarlijkse evaluatie* van het charter.

De omzendbrief van 28 mei 1996 (*IPZ4*) verduidelijkt hoe de pilootprojecten uitgewerkt en gebruikt zullen worden ten voordele van de andere interpolitiezones en hoe de begeleiding van de andere interpolitiezones zal verlopen tijdens de proefperiode van de pilootprojecten. De omzendbrief van 3 oktober 1996 (*IPZ5*) duidt de leden van het begeleidingscomité aan dat opgericht werd door de omzendbrief *IPZ4*. De omzendbrief van 22 april 1997 (*IPZ6*) beschrijft de implicaties voor de gemeenten die nog niet onderverdeeld geweest zijn in *IPZ*'s of die nog geen veiligheidscharter hebben goedgekeurd of waarvan het veiligheidscharter niet werd goedgekeurd door de Minister van Binnenlandse Zaken. De implicaties betreffen voornamelijk het toekennen van bepaalde subsidies. *Waar staan we intussen met deze IPZ-vorming?*

---

29. Krachtens het Koninklijk Besluit van 10 juni 1994 (K.B. 10 juni 1994 dat bepaalt onder welke voorwaarden de gemeenten kunnen genieten van een veiligheidscontract of van financiële hulp voor de aanwerving van extra personeel in het kader van hun politiezorg, *B.S.* 30 juni 1994, 17620) worden beschouwd als 'gemeente die een volwaardige politiezorg verzekert', de gemeenten waarvan het aantal politiemensen beantwoordt aan de hierboven beschreven norm en waarvan het politiekorps een 24uur/24-interventie uitvoert of samenwerkt met andere korpsen van gemeentepolitie (art. 45, al. 2, 1°, van de Wet op de politiefunctie), met als doel de beschikbaarheid van het politiekorps aanzienlijk te vergroten'. Op dit begrip is het subsidiebeleid van de Minister van Binnenlandse Zaken gebaseerd. Dit is het geval voor de subsidies voor de intergemeentelijke politiesamenwerking en de aanwerving van politiefunctionarissen per schijf van 10, om de minimale veiligheidsnorm van de gemeente te vormen. De gemeenten zijn echter onderworpen aan het voorgedijnschap van het Gewest wat het budget en het personeelskader betreft.

30. *IPZ2*, 1 maart 1996.

31. Het betreft een document voor het lokaal vijfhoeksoverleg. Het bevat een stand van zaken van de belangrijkste fenomenen inzake openbare orde, verkeer, criminaliteit en een evaluatie van de politiesamenwerking op het territorium van de *IPZ*.

De Senaat organiseerde in haar Commissie voor de binnenlandse en administratieve aangelegenheden op 28 november 1995 en op 16 januari 1996 hoorzittingen over de Interpolitiezones.³² Hieraan werd deelgenomen door de Minister van Binnenlandse Zaken, enkele provinciegouverneurs en burgemeesters en verantwoordelijken van rijkswacht en gemeentepolitie. De commissie formuleerde na afloop enkele aanbevelingen.

De omzendbrief IPZ6 van 22 april 1997 geeft een geactualiseerde verdeling van de interpolitiezones. Ze betreft ditmaal de 10 provincies. Tot op heden zijn 202 zones afgebakend, ze hergroeperen 529 van de 570 gemeenten³³ die kunnen verdeeld worden en verdeeld moeten worden (92,8%).

De verdeling van het aantal gemeenten per zone is als volgt:

Gemeenten /zone	Aantal zones	% aantal zones	Aantal gemeenten	% aantal gemeenten
1	59	29,2	59	11,2
2	41	20,3	82	15,5
3	53	26,2	159	30,1
4	24	11,9	96	18,1
5	17	8,4	85	16,1
6	8	4,0	48	9,1
Totaal	202	100	529	100,0

In iedere IPZ moet een veiligheidscharter uitgewerkt en goedgekeurd worden door de partners van het vijfhoeksoverleg. Per 15 juli 1997 telde men in het lokaal vijfhoeksoverleg 150 goedgekeurde veiligheidscharters; dit betekent dat 74,3% van de door de Minister van Binnenlandse Zaken erkende IPZ's over een charter beschikken.

COMMISSIE VOOR EEN EFFICIENTERE POLITIESTRUCTUUR (1)

Op 6 december 1996 besliste de Ministerraad, ter gelegenheid van haar zogenaamd Sinterklaasconclaf, een 'Commissie voor een efficiëntere politiestructuur' in te stellen.³⁴ Dit gebeurde bij gezamenlijk besluit van de Ministers van Binnenlandse

32. 'De interpolitiezones, Verslag namens de commissie voor de binnenlandse en administratieve aangelegenheden, 26 maart 1996', *Parl. St.*, Senaat, 1995-96, 308/1 en Aanbevelingen aangenomen in plenaire vergadering, 4 april 1996, *Parl. St.*, Senaat, 1995-96, 306/2.

33. Waarbij abstractie wordt gemaakt van de 19 gemeenten uit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

34. Bij diezelfde gelegenheid beslist de regering overigens eveneens tot versterking van de rijkswacht met de drie bijzondere politiediensten enerzijds, en tot overheveling naar de GPP van het Hoog Comité van Toezicht. Op zich een toch merkwaardige beslissing, gezien de gelijktijdige oprichting van de Expertencommissie tot reorganisatie van het politiebestedel.

Zaken en van Justitie d.d. 10 januari 1997.³⁵ De oorspronkelijke opdracht van deze commissie luidde:

'... Deze commissie onderzoekt de diverse mogelijkheden om op functioneel en structureel vlak de federale politiediensten voor wat hun opdrachten van bestuurlijke en gerechtelijke politie betreft, te moderniseren. Zij stelt een voldoende gedetailleerde oplossing voor teneinde de Regering toe te laten een principiële beslissing te nemen. (...) Bij haar werkzaamheden besteedt de commissie ook aandacht aan de controlestructuren en hiërarchische structuren, alsook aan de statutaire en tuchtrechtelijke aspecten. Zij preciseert de centrale rol van het openbaar ministerie inzake de opdracht van gerechtelijke politie. De commissie behandelt ook de plaats van de Algemene Politie-eenheden'.

En dan, als niet onbelangrijke afsluiter:

*'Zij wijzigt in essentie de structuur van de gemeentepolitie niet'.*³⁶

VERSLAG VAN ONDERZOEKSCOMMISSIE 'DUTROUX-NIHOUL EN CONSORTEN'³⁷

Terwijl hogergenoemde commissie aan het werk is legt de parlementaire onderzoekscmissie in de 'zaak Dutroux-Nihoul en consorten'³⁸ haar verslag neer. Er worden een aantal aanbevelingen in gedaan met betrekking tot de structuur van het politiebestedel. De commissie stelt volgende algemene doelstelling voor: *een geïntegreerde politiezorg* op twee niveaus gestructureerd, namelijk het federale niveau en het (boven-)lokale niveau.³⁹

Op federaal niveau spreekt de commissie zich uit voor een *integratie* van de drie algemene politiediensten in één politiestructuur. De gezagsautoriteiten zijn de Minister van Justitie voor de gerechtelijke politie en de Minister van Binnenlandse Zaken voor de bestuurlijke politie. De Minister van Binnenlandse Zaken staat in voor de integrale veiligheidszorg, wat onder andere impliceert de handhaving van de openbare orde en de veiligheid van de burgers, de verkeersveiligheid en het preventiebeleid vanuit een veiligheidsperspectief. Naar het politiebeleid toe wordt gewerkt vanuit het concept van de basispolitiezorg.

Op het (boven-)lokale niveau zou, wat de bestuurlijk politie betreft, de geografische entiteit van het lokale niveau overeenstemmen met de huidige interpolitiezorg.

35. B.S., 28 januari 1997, 1485

36. Art. 1, M.B., 10 januari 1997.

37. *Parlementair onderzoek naar de wijze waarop het onderzoek door politie en gerecht werd gevoerd in de zaak 'Dutroux-Nihoul en consorten'*, Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, Verslag namens de onderzoekscmissie uitgebracht door R. LANDUYT en N. T'SERCLAES, Gewone zitting 1996-97, 15 april 1997, 310.

38. Rapport van het parlementaire onderzoek naar de manier waarop het onderzoek, in haar politieel en gerechtelijk luik, werd uitgevoerd in de 'zaak Dutroux-Nihoul en consorten', Kamer, 1996-97, 713/6, 169.

39. P. PONSAERS, *De interne werkverdeling inzake researchewerk en de interne controle op het researchewerk*, Lezing Centrum voor Politie studies, 3 september 1997, Vrije Universiteit Brussel, 15.

nes.⁴⁰ Aan de gemeentelijke autonomie wordt niet geraakt. De politiezorg op dit niveau is geënt op het basispolitiezorgconcept. De beleidsafstemming tussen de bestuurlijke en de gerechtelijke politie op (boven-)lokaal niveau verloopt via het driehoeksoverleg. De beleids- en operationele afstemming tussen het lokale en het federale niveau dient goed gestructureerd te worden.⁴¹

COMMISSIE VOOR EEN EFFICIENTERE POLITIESTRUCTUUR (2)⁴²

Bij brief van 18 april maken de vice-eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken Vande Lanotte en de minister van Justitie Declerck aan de Expertencmissie het verslag over van de Parlementaire Onderzoekscommissie naar de wijze waarop het onderzoek door politie en gerecht werd gevoerd in de zaak 'Dutroux-Nihoul en consorten'. De ministers delen mee dat de Regering de aanbevelingen van de Parlementaire commissie onderschrijft waar zij als algemene doelstelling '*een geïntegreerde politiezorg op twee niveaus gestructureerd*' vooropstelt. Zij verzoeken de Expertencmissie de concrete modaliteiten voor te stellen voor de implementatie van deze aanbevelingen, de verschillende etappes in de realisatie ervan en de budgettaire impact ervan te evalueren. *Het voorbehoud inzake het niet-opnemen van de gemeentepolitie wordt in deze nieuwe opdracht niet langer hernomen.*

Het voorstel van de Expertencmissie wordt neergelegd op 20 juni 1997. Globaal wordt gesteld dat de *geïntegreerde politiestructuur* noch een monolithische eenheidspolitie met een volledige centralisatie van bevoegdheden en verantwoordelijkheden vormt, noch betekent dat zij de creatie van 201 totaal onafhankelijke diensten met een volledige decentralisatie van bevoegdheden en verantwoordelijkheden.

De Expertencmissie stelt de aanstelling voor van één federale politiechef, die bevoegd en verantwoordelijk is voor de *geïntegreerde politiestructuur*. Dit betekent niet dat alle bevoegdheden en verantwoordelijkheden geconcentreerd zijn in de handen van één man. Inperkingen van deze bevoegdheden worden voorzien, zodat uitholling van de gemeentelijke autonomie of van deze bevoegdheden van de gerechtelijke overheid wordt vermeden.⁴³

De *geïntegreerde politiestructuur* samengesteld uit politie- en burgerpersoneel, met voor elk een eenvormig statuut, is er één met twee beleidsniveaus, waardoor het belangrijkste accent zowel op het lokale als op het federale niveau komt te

---

40. Merkwaardigerwijs wijkt het standpunt van de Vlaamse liberalen (VLD) in grote mate af van dat van de Commissie Dutroux, met de heer VERWILGHEN als voorzitter. De VLD pleit voor autonome, arrondissementele korpsen en tevens voor de uitbouw van een federale ondersteuningsdienst. Zie: Persconferentie 14 juli 1997: 'De VLD en de hervorming van de politiediensten'.

41. De Liga voor Mensenrechten sluit zich grosso modo aan bij de zienswijze van de Commissie Verwilghen, doch vraagt naar uitdrukkelijker garanties inzake controle en toezicht op de politiediensten vanuit democratisch oogpunt. Zie: Persmededeling 5 juli 1997: 'Liga Mensenrechten over hervorming politie en magistratuur'.

42. De Commissie voor een Efficiëntere Politiestructuur, Eindrapport, '*Eenheid in verscheidenheid - Vrijheid in gebondenheid*', 20 juni 1997, Federale Voorlichtingsdienst, Brussel, p. 118.

43. Er dient opgemerkt dat twee leden van de 15 commissieleden eerder een secretaris-generaal dan een reële politiechef wenselijk achten.

liggen. Het tussenniveau, gesitueerd op het niveau van het gerechtelijk arrondissement, is geen beleidsniveau, doch staat in voor steun en coördinatie teneinde de beleids- en operationele afstemming tussen beide beleidsniveaus te realiseren.

De *geïntegreerde politiestructuur* vloeit voort uit de bevoegdheidsverdeling tussen de verschillende politieoverheden (lokaal - federaal, bestuurlijk - gerechtelijk) en tussen de politieoverheden en de politiechefs. Binnen de *geïntegreerde politiestructuur* betekent dit dat enerzijds de lokale autonomie verzekerd wordt en dat anderzijds de federale leiding enkel tussenbeide komt wanneer het nodig is omwille van het behoud van de gelijkwaardigheid van de politiezorg in het ganse land, de bovenzonale operationele noodzakelijkheid of het federaal beleid.⁴⁴

Verder impliceert dit dat de *geïntegreerde politiestructuur* onder meer in volgende entiteiten voorziet:

- voor de basispolitiezorg, creatie van politiezones die bij voorkeur overeenstemmen met maximaal 3 à 4 gemeenten. De nodige ondersteuning hieraan moet worden gegarandeerd door de federale diensten;
- voor de gespecialiseerde politiezorg op gerechtelijk vlak, inplanting van de gespecialiseerde recherche op federaal en gerechtelijk arrondissementeel vlak. De nodige ondersteuning vanuit de lokale recherche moet worden gegarandeerd;
- voor de gespecialiseerde politiezorg op bestuurlijk vlak, inplanting van gespecialiseerde diensten (b.v. ordehandhaving, verkeer, ...) op federaal of intermediair vlak. De nodige ondersteuning vanuit de politiezones moet hieraan worden gegarandeerd.

De expertencommissie vermeldt in haar rapport⁴⁵ uitdrukkelijk de noodzaak om Interpolitiezones te scheppen op lokaal niveau die dicht bij de gemeenten staan.⁴⁶

---

44. De rijkswacht sluit zich in grote mate aan bij het standpunt van de Expertcommissie. Zie: Verschijning van de commandant van de rijkswacht voor de Senaatscommissie Binnenlandse Zaken op 13 mei 1997. Slechts in tweede orde wordt gepleit voor: (1) het behoud van de gemeentepolitie, naast een federale politie, of (2) het behoud van de drie politiediensten met specialisatie en IPZ.

De Vlaamse socialist (SP) stellen zich grosso modo op dezelfde lijn als de rijkswacht met een pleidooi voor één federale, lokaal ingeplante politie, die de GPP en de rijkswacht integreert. Daarnaast behoud van de gemeentepolitie en samenwerking in de schoot van de IPZ's. Zie: Persmededeling 1 september 1997: 'SP: de regering moet snel beslissen over politiehervorming'.

45. COMMISSIE VOOR EEN EFFICIËNTERE POLITIESTRUCTUUR, *Eindrapport*, 20 juni 1997, 67 e.v.

46. De gemeentepolitie pleit voor een lokale en een federale politie, met daarnaast een APSO als steundienst. Er wordt gepleit voor een lokale politie op bovengemeentelijk niveau en een federale politie die ingeplant is op het arrondissementele niveau. De Vaste Commissie voor de Gemeentepolitie bepleit sterk een wederkerig gezag en afnamerecht. Zie: Senaatscommissie Binnenlandse Zaken, 'Evaluatie van de politiediensten', 1997, *Parl. St.*, Senaat, 1-700/1, 56-58.

De Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten sluit zich grotendeels aan bij het model dat de gemeentepolitie voorstaat. Zie: Persmededeling 7 oktober 1997: 'Vlaamse burgemeesters beoordelen politiehervorming als te mager'.

In de schoot van de Vlaamse Christen-democratische fractie zijn er twee stromingen te onderscheiden: (1) een groep van aanhangers van het model van de gemeentepolitie, en (2) diegenen die een geïntegreerde politie met contractformule naar de gemeenten voorstaan. Zie: Voorstel tot standpuntbepaling van CVP-Kamerfractie i.v.m. de hervorming van de politiediensten 17 september 1997; Congres, 'Een betere veiligheid door partnership tussen politiediensten en bevolking – Aalter, 20 juni 1997 – 'Een nieuwe invalshoek op de lokale politiestructuur' – P. De Crem; Het politieblauwdruk, 1997, 35 p.; Document

→

Deze politiezones zullen moeten beantwoorden aan bepaalde criteria: een zo sterk mogelijke lokale verankering, logische en pertinente criteria eerbiedigen, alle opdrachten van de basiscomponent verzekeren, maximaal 3 tot 4 gemeenten groeperen. In deze optiek zullen de Interpolitiezones de basis vormen voor de oprichting van de toekomstige politiezones. De commissie is niettemin van oordeel dat men zal moeten nagaan in welke mate deze Interpolitiezones beantwoorden aan de opgesomde criteria, en dat indien nodig, de afbakening van de zones zal moeten worden aangepast.

MODERNISERING VAN DE GEMEENTEPOLITIE

Terwijl de Expertencommissie nog aan het werk is, op basis van haar opdracht tot *integratie van de drie algemene politiediensten in één politiestructuur*, worden op voorstel van de Minister van Binnenlandse Zaken, los van de werkzaamheden van de onderzoekscommissies, door de ministerraad van 16 mei 1997 een reeks beslissingen getroffen met betrekking tot de aanpassing van de gemeentepolitie inzake werking en organisatie aan de actuele tendenzen.

Een eerste principieel standpunt is dit met betrekking tot de opheffing van het onderscheid tussen gemeentepolitie van het stedelijk of landelijk type. Een tweede aandachtspunt in de nota is de selectie, aanstelling en benoeming van de korpschef. Ten derde voorziet de regering in tijdelijke maatregelen om gemeenten toe te laten hun korps te herstructureren. Deze tijdelijke maatregelen bestaan erin dat bepaalde categorieën politiepersoneel (die tenminste de leeftijd van 55 jaar hebben bereikt) verplicht zijn verlof (dat voorafgaat aan hun pensioen) op te nemen. Als vierde hervorming opteert de regering voor een hervorming van de opleiding. Tenslotte voorziet de regering in een aantal maatregelen om de representatie van de gemeentepolitie via de Vaste Commissie voor de gemeentepolitie beter te structureren.

*SENAATSCOMMISSIE BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN*⁴⁷

Amper enkele dagen nadat de Commissie voor een Efficiëntere Politiestructuur haar rapport heeft neergelegd doet op haar beurt de Senaatscommissie Binnenlandse Aangelegenheden, onder het voorzitterschap van mevrouw MILQUET, dat eveneens.

Opzet van deze Senaatscommissie⁴⁸ was een overzicht te krijgen van de globale werking van de politiediensten en daaruit de conclusies te trekken om te komen tot concrete voorstellen over een herstructurering van de politiediensten. In haar verslag maakt de commissie een analyse van de diverse hervormingsvoorstellen. Na een aantal vaststellingen over de werking van ons politiebestedel, formuleert zij een reeks van aanbevelingen met betrekking tot de hervorming van de politiediensten. De commissie is van oordeel dat eerst moet worden nagedacht over de behoeften van

→

'Ontwerp partijstandpunt m.b.t. de reorganisatie van de politiediensten', 6 maart 1997 - P. De Crem.
47. *Aanbevelingen met betrekking tot de hervorming van de politiediensten*, Commissie voor de Binnenlandse en Administratieve Aangelegenheden van de Belgische Senaat, Doc. 1-700/1, 3 juli 1997.

48. *Parl. St.*, Senaat, Evaluatie van de politiediensten, 1996-97, 3 juli 1997, nr. 1-700/1.

de bevolking, de filosofie achter het optreden van de politie en de voorwaarden om te komen tot een efficiënte, professionele, democratisch gecontroleerde en door de bevolking geaccepteerde politiedienst. Pas daarna kan er over herstructurering van de politiediensten worden nagedacht.

Als verwachtingen van de bevolking stipt de commissie aan, dat vertrekken van de behoeften van de bevolking een basisprincipe moet zijn van de nieuwe organisatie van de politiediensten. Dit uitgangspunt sluit trouwens aan bij een goed begrepen en aan onze rechtsstatelijke principes aangepaste 'community policing'.⁴⁹

Om aan de veiligheidsbehoeften van de bevolking te voldoen, is er nood aan een geruimtelijke aanwezigheid van de politie, een snelle en passende behandeling van de verzoeken van de burgers en moet een groter percentage van de zaken worden opgelost. Om de behoeften van de bevolking te leren kennen, is er volgens de commissie nood aan nieuwe methoden om de bevolking te ondervragen over de onveiligheid en soortgelijke gevoelens.⁵⁰

Maar ook de overheid heeft een aantal verwachtingen, die niet noodzakelijk samenvallen met deze van de burgers, omtrent de veiligheid in de samenleving. De bestuurlijke overheid moet kunnen rekenen op een politiedienst die kan optreden wanneer de openbare orde wordt bedreigd of verstoord. De gerechtelijke overheid heeft haar eigen desiderata.

De commissie is van oordeel dat de opdrachten van de politiediensten, voorzien in de wet op het politieambt, aan een grondige herziening toe zijn, niet alleen om doelmatig tegemoet te komen aan de behoeften van de burgers en de bestuurlijke en gerechtelijke overheden, maar ook om rekening te houden met een sterk uiteenlopende aard van taken die een basispolitie en een gespecialiseerde politie dienen te realiseren.

Op basis hiervan komt de commissie tot een nieuwe structuur voor de politiediensten, gebaseerd op drie complementaire begrippen, namelijk een gedecentraliseerde politie, een federale politie en een *geïntegreerde politie*:

– Een *gedecentraliseerde politie* is het logisch gevolg van de optie community police. De politie moet het sterkst op het lokale vlak worden uitgebouwd, dit wil

---

49. De experts van deze commissie houden er nogal uitgesproken ideeën op na. Zo breekt Prof. dr. CH. DE VALKENEEER een lans voor de oprichting van één federale politie, actief op de plaatsen waar geen stadspolitie is, één federale misdaadpolitie, het behoud van stedelijke politie, geografische opdeling tussen diensten van de territoria en functionele opdeling (met onduidelijke grenzen). Zie: Senaatscommissie Binnenlandse Zaken, Evaluatie van de politiediensten 1997, *Parl. St.*, Senaat, 1-700/1. Prof. dr. L. VAN OUIRIVE is eerder voorstander van een algemeen politiebureau met verschillende administraties: federale en lokale opsporingspolitie, federale bestuurlijke politie, politie van Brussel, intercommunale politie, ondersteuningsdiensten. Hij benadrukt dat de federale politie niet op het lokale vlak werkzaam mag zijn. Zie: Senaatscommissie Binnenlandse Zaken, 'Evaluatie van de politiediensten', 1997, *Parl. St.*, Senaat, 1-700/1.

50. Zie in dit verband de resultaten van de eerste Veiligheidsmonitor: ST. DE VREESE, P. SCHARFF, P. PONSAAERS (ed.), *De Veiligheidsmonitor; Beschrijving van de federale veiligheidsmonitor en vergelijking tussen de lokale veiligheidsmonitoren*, Handboek Politiediensten, Aflevering 46, Kluwer Editorial/Afdeling Politiebeleidsondersteuning APSD; P. PONSAAERS, 'Criminaliteit en onveiligheid in België; recente cijfers en gegevens', *Just. Verk.*, Themanummer Politie en justitie in België, WODC, Gouda Quint, nr. 8/97, pp. 45-51.

zeggen een verre gaande decentralisering en deconcentrerings met vrije autonome bestuursstructuren, waarop een democratisch toezicht wordt uitgeoefend.

– De *federale politie* staat in voor de gespecialiseerde politiezorg, zoals die zich, zowel inzake de bestuurlijke als de gerechtelijke politie, taken stelt.

– Een coördinatie en zeer nauw partnerschap tussen de plaatselijke en de federale politie dient plaats te vinden via een *geïntegreerde politie*, waarbij gesteund wordt op het principe van de complementariteit en niet op de concurrentie.

Voor wat de lokale politiediensten betreft, wordt een volkomen nieuwe structuur uitgetekend. De lokale politiedienst wordt territoriaal bevoegd voor één of meerdere gemeenten en vertrekt van de structuur van de gemeentelijke politiedienst, die versterkt wordt met een aantal leden van de gerechtelijke politie en met bestaand rijks-wachtpersoneel. Zij komt onder de leiding te staan van één enkele politie-officier. De lokale politiedienst heeft zowel opdrachten van bestuurlijke politie als van gerechtelijke politie. Aan de burgemeester(s) wordt een sleutelrol gegeven als administratieve overheid. De gerechtelijke overheden hebben een controletaak op de opdrachten van gerechtelijke politie die door de lokale opsporingseenheden worden vervuld.

Op het federale niveau voorziet de commissie een aanvullende politiecomponent die bestaat uit drie vrij autonome directies binnen dezelfde structuur, nl. een directie van de federale criminele politiedienst⁵¹, een directie voor de federale bestuurlijke politiedienst en een directie voor een gemeenschappelijke steundienst.⁵²

---

51. De gerechtelijke politie bij de parketten bepleit de oprichting van één federale criminele politie, met behoud van de drie politiediensten. Verder wordt tevens een lans gebroken voor een horizontale en deels verticale opdeling van de politiestructuur, met een lokale overlapping tussen hetgeen rijkswacht en gemeentepolitie als taak hebben. Zie: Senaatscommissie Binnenlandse Zaken, Evaluatie van de politiediensten, 1997, *Parl. St.*, Senaat, 1-700/1.

Het Gemeenschappelijk Vakbondfront politie en magistratuur sluit zich in grote mate aan bij het standpunt van de gerechtelijke politie. Zij pleiten voor een Interdepartementaal secretariaat voor Veiligheid en Coördinatie, tevens voor een federaal centraal bureau (met integratie van de Algemene Rijkspolitie, de Algemene Politiesteundienst en het CBO). Er wordt ook gepleit voor een groep 'bijzondere operaties'. Zie: Senaatscommissie Binnenlandse Zaken, Evaluatie van de politiediensten, 1997, *Parl. St.*, Senaat, 1-700/1, pp. 74-78.

De Franstalige christen-democraten (PSC) sluiten zich grotendeels aan bij het standpunt van de GPP. Zie: Document: 'Pour une justice à visage humain' – november 1996 – bijdrage van de PSC-kamerfractie aan het debat.

De Franstalige socialistische (PS) ontwikkelen hierop een variatie. Zij pleiten voor één federale, criminele politie, naast de rijkswacht en de gemeentepolitie. Zie: Persmededeling 16 juli 1997: 'PS pour une police intégrée qui ne soit pas une police unique'.

De Franstalige liberalen (PRL-FDF) bepleiten eveneens de oprichting van één federale criminele politie, nochtans met het behoud van de andere korpsen. Zie: Document PRL-Doc 22-12/96: 'Propositions libérales visent à améliorer le fonctionnement de la justice', punt IV/3, p. 57-59.

Ook de Waalse (ECOLO) en Vlaamse (AGALEV) groenen pleiten voor de oprichting van een federale criminele politie, naast een bestuurlijke. Zij zijn eveneens gewonnen voor de scheiding tussen een eerste en tweede lijn. Zie: Persconferentie 21 maart 1997: 'Staakt het vuren! Agalev visie op hervorming politiediensten'.

52. Een dissidente opstelling kan waargenomen worden bij de Volksunie. Deze partij pleit voor een scheiding tussen eerste en tweede lijn, een Vlaamse politie én de opsplitsing tussen bestuurlijke en

→

Een federaal coördinator zou moeten instaan voor de supervisie. Deze aanvullende politiecomponent is federaal georganiseerd met een deconcentratie in eenheden per gerechtelijk arrondissement voor wat de opdrachten van bestuurlijke politie betreft. Om het politieoptreden op adequate wijze te coördineren wordt een Federaal Comité van de politiediensten georganiseerd.

REGERINGSNOTA 'REORGANISATIE VAN DE POLITIEDIENSTEN'⁵³

Kort na het parlementair verlot, begin oktober 1997, pakt de regering uit met haar voorstel ten aanzien van het Parlement inzake de 'Reorganisatie van de politiediensten'.⁵⁴ Op nationaal vlak wordt er een volledige fusie voorgesteld, terwijl op lokaal vlak de gemeentepolitie apart blijft bestaan, naast de lokale brigades van de nationale politie, maar met identieke opleiding, statuut, gezamenlijke informatica, ... en nog verder doorgedreven samenwerking in Interpolitiezones (IPZ's).

De regering stelt, zoals trouwens de commissie Dutroux, in haar beleidsplan een *integratie* voor op twee niveaus: het lokale en het federale. Volgens de regering biedt deze basisopstelling de noodzakelijke waarborg voor de gemeentelijke autonomie en voor de coherentie van het nationaal veiligheidsbeleid.

De politiehervorming is het meest ingrijpend op federaal vlak. Hier worden rijkswacht, gerechtelijke politie, de Algemene Politie-eenheden, het Hoog Comité van Toezicht, de spoorwegpolitie, de luchtvaart- en zeevaartpolitie samengevoegd tot één nationale politie. De ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken dragen de eindverantwoordelijkheid voor hun respectieve beleidsdomeinen, zijnde het strafrechtelijk beleid en de opdrachten van bestuurlijke politie en ordehandhaving. De dagelijkse leiding van deze nationale politie ligt bij een Commissaris-generaal. Hij wordt bijgestaan door zes adjuncten, die elk een departement beheren: (1) bestuurlijke politie (o.a. verkeerspolitie), (2) gerechtelijke politie (met eigen beheer en budget), (3) ondersteuningsdiensten (o.a. de Speciale Interventie Eenheid), (4) ontwikkeling politie-beleid (o.a. analyse, statistieken en strategische planning), (5) beheersdiensten (logistiek, financiën en personeel), en (6) sturing van de lokale eenheden.

→

gerechtelijke politie, Zie: Uiteenzetting J. LOONES op congres van de politieke partijen: 'Politieke visies op een politie in verandering', d.d. 15 september 1993.

Dat geldt, op een andere wijze, eveneens voor het Vlaams Blok, dat pleit voor een drie-eenheid: één korps per gemeente: één supralokale politie voor openbare orde, verkeer, speciale eenheden, hoven en rechtbanken, transfert gevangenen en grenscontrole; één opsporingspolitie. Zie: Document: 'Waarheen met de politiediensten?', F. DE MAN, Vlaams Blok Programmaschrift nr. 10, december 1996; Persconferentie 30 oktober 1996, F. VANHECKE.

53. Regeringsverklaring. *De reorganisatie van de politiediensten*, Brussel, 7 oktober 1997, p. 44.

54. Intussen is ook het jaarverslag van het Comité P klaargekomen, waarin een round-up wordt gemaakt van een balans van drie jaar werking en in een concluderend deel ingegaan wordt op de nood aan een democratische, externe controle over de politie. Zie: Vast Comité van Toezicht op de politiediensten, Jaarverslag 1997, Brussel, p. 216 e.v.

Er wordt eveneens voorzien in een zekere autonomie voor de politie-ambtenaren die zich bezighouden met gespecialiseerde gerechtelijke politie. Zij zullen werken onder de uitsluitende leiding van de magistraten. Het sturend orgaan is de nationale politieraad, die er ondermeer moet op toezien dat de doelstellingen van het door de ministers aangebrachte beleid worden gehaald en dat alle betrokken overheden in staat zijn hun beleid te realiseren. Er wordt eveneens een algemene inspectie geïnstalleerd en gezorgd voor een versterking van het Comité P om een zo efficiënt mogelijk toezicht te bekomen. Ook wat betreft de doorstroming van informatie, waarvoor één systeem zal worden uitgewerkt, komt er een apart controle-orgaan.

Op lokaal vlak zijn de hervormingen minder ingrijpend: hier ligt de nadruk vooral op het optimaliseren van de samenwerking tussen gemeenten voor politiezorg in de IPZ's. Om geen blinde federale politie te hebben, heeft de federale politie ook haar lokale of zonale eenheden. Deze zullen voor het grootste stuk bestaan uit de huidige territoriale rijkswachtbrigades. De burgemeesters behouden de volledige autonomie binnen de IPZ. Hij krijgt ook meer zeggenschap over de lokale eenheden van de nationale politie, die in principe zijn richtlijnen moeten uitvoeren. Voor de gerechtelijke onderzoeken ligt de verantwoordelijkheid bij de Procureur des Konings of bij de onderzoeksrechter.

Om de *integratie* nog meer te bewerkstelligen, voorziet het regeringsplan in een eenvormig statuut voor de politiedienst, met een uniform tuchtsysteem. Selectie, opleiding, informatiebeheer en -uitwisseling zullen volgens gelijke criteria georganiseerd worden. De diensten zullen in een gemeenschappelijke structuur worden ondergebracht, waardoor het op termijn mogelijk moet zijn om van het ene korps naar het andere over te stappen. Ook is er het voorstel om, na verloop van tijd, de gemeentepolitie en de zonale eenheid van de nationale politie in één gebouw onder te brengen, om de samenwerking optimaal te maken.

De voorzitter van de Kamercommissie 'Dutroux-Nihoul & Co', de heer VERWILGHEN, verklaart tijdens het kamerdebat dat het plan van de regering-DEHAENE in verband met de politionele hervormingen 'voor een groot deel' – 'voor het grootste deel zelfs', benadrukt hij – tegemoetkomt aan de bevindingen van de Commissie-Dutroux en -Huybrechts'. Het was een deel van de Vlaamse christen-democratische fractie die niet volkomen gelukkig bleek met het uitblijven van de *integratie* van de lokale politie en rijkswachtbrigades. Daartegenover staan dan weer de Franstalige socialisten en christen-democraten die duidelijk maakten dat de *integratie* van de lokale politiediensten in geen geval op een fusie zou mogen neerkomen. Voorlopig blijft de regeringsnota omtrent de 'Reorganisatie van de politiediensten' dan ook bijstelbaar door de bevoegde Kamercommissies van Justitie en Binnenlandse Zaken, aldus de premier.